

інтелектуальної доданої вартості за рахунок капіталізації інтелектуального потенціалу; яскрава вираженість інноваційного характеру; наявність значних конкурентних переваг на ринку; невід'ємність у четвертинному секторі економіки. Водночас менеджмент стикається з проблемами «дорогого» кадрового забезпечення; переважанням специфічного людського капіталу; тривалим терміном адаптації молодих фахівців на робочому місці; складністю оцінювання часу виконання роботи; переважанням нестандартних робіт. Додана вартість на інтелектуальну послугу та сукупність її компонентів вагомим чином залежить від позиції індивідуального замовника, який впродовж терміну виконання роботи систематично комунікує з її виконавцем.

Продуктування інтелектуальних послуг не завжди призводить до суспільно позитивних ефектів, проте зазвичай сприяє активуванню інноваційних змін. Висліди інновацій поширюються від продуцентів високотехнологічних послуг на компанії-клієнтів, а далі – на інші суб'єкти господарювання, суміжні сектори економіки, національні та глобальні суспільні системи.

Якщо розглядати інтелектуальні послуги у контексті людського розвитку, то слід враховувати, що вони забезпечують підґрунтя для активування інноваційних процесів, спрямованих як безпосередньо на окремих осіб (їх фізичного стану, культурно-освітнього потенціалу, матеріального добробуту, якості життя тощо), так і опосередковано – через оновлення технологій, удосконалення систем управління – на покращення середовища функціонування людського капіталу мікро-, мезо-, макро-, мегарівня. Отож, інноваційний потенціал сектору інтелектуальних послуг, як невід'ємна складова суспільного прогресу, вимагає подальших наукових досліджень у теоретичному і прикладному аспектах.

Гальків Л.І., Миськів Г*.В., Килин О.В.*

Національний університет «Львівська політехніка»

*Львівський інститут економіки і туризму

ІННОВАЦІЙНИЙ ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ: ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ

Сучасна інституційна система України характеризується браком ефективних інститутів, котрі здатні забезпечити формування інноваційного людського капіталу (ЛК), на прагненні як у бюджетних галузях, так і поза ними всіляко заощаджувати на інвестиціях у людський розвиток загалом, у тому числі й у його інноваційну складову. Для безпосереднього фінансового забезпечення розвитку ЛК в формі задоволення особистісних і суспільних потреб населення призначається певна частина державного бюджету. Втім пряме відношення до розвитку ЛК мають бюджетні функції: нагромадження ЛК та перерозподіл доходів. Розширене ж спрямування потоків державних коштів у соціальну сферу можливе на платформі зміцнення економіки і формування міцного прошарку середнього класу. При розробці державних програм, які спрямовані на інноваційний ЛК, принаймні необхідно сприяти покращенню рівня життя населення. Останній має бути таким, щоб дозволити резервування фінансових ресурсів не лише на підтримку ЛК, а й на інвестування значних обсягів коштів у інновації.

У межах аналізованої проблеми доцільно також дати характеристику питанням, пов'язаним із податковою системою України. Її організація має спрямовуватися на забезпечення розвитку підприємництва, на активування ринку праці, на розширення залучення в суспільно корисну діяльність носіїв ЛК, їх гідну оплату праці. Фіскальна політика залежно від використовуваних інструментів може впливати на обсяг доходів населення як прямо, регулюючи їх суму, так і опосередковано – засобами соціальних

послуг. Нерідко шляхи скорочення нерівності населення за доходами вбачають у використанні систем прогресивного оподаткування, у розширенні бази оподаткування та ін. Непрямі податки вважаються регресивними, оскільки зазвичай базуються на малоеластичних товарах масового попиту, які натеper домінують у бюджетах переважної більшості вітчизняних домогосподарств. Для виправлення ситуації можна вилучити з непрямого оподаткування ті товари і послуги, що є базовими для життєдіяльності людини. Також пропонують в умовах високого ризику ухилення від сплати ПДВ та складності адміністрування у разі введення диференційованих його ставок вдосконалити оподаткування ПДВ соціальних груп товарів і послуг [1, с.140]. Суть пропозиції – фінансові ресурси від сплаченого підприємствами ПДВ за спеціальні (соціальні) групи товарів і послуг мають оцінюватися в загальному фонді або акумулюватися на окремому рахунку спеціального фонду державного бюджету. Ці кошти повинні використовуватися для адресної допомоги малозабезпеченим родинам. Пом'якшення податкового пресингу на такі родини за збереження номінальної ставки ПДВ і відсутності диференціації ставок податків є економічно доцільним: 1) не ускладнюється адміністрування цього податку й відсутні стимули для ухилення від його сплати; 2) надання адресної соціальної допомоги незаможним громадянам згідно з чітко визначеними критеріями за рахунок частини надходжень ПДВ, отриманого при реалізації соціальних груп товарів, дає змогу зменшити регресивність цього податку; 3) збільшення доходів «бідного населення» за рахунок такого джерела сприятиме зростанню масового попиту, і, як наслідок, й пожвавленню внутрішнього ринку.

На базовому рівні економічної системи капіталізація людського потенціалу сприяє зміні практики перерозподілу новоствореної вартості на користь працєактивного населення. Чм вища зайнятість, тим суттєвішим є загальний перерозподіл доданої вартості між капіталом та найманою працею; тим гармонічнішою стає структура суспільства; тим швидше підвищується рівень життя населення. Такі висновки корелюють із науковою позицією фундаторів теорії ЛК: суспільство, вкладаючи більше у людину, може досягти не лише зростання продукту, але й більш рівномірного його розподілу. І, що важливо, функціонування продуктивних спроможностей людини у формі капіталу спричиняє збільшення питомої ваги та чисельності населення з середнім рівнем доходів, що знаменує собою заміну консервативної моделі соціальної структури суспільства на іншу – прогресивну (демократичну) [2, с. 341]. Існуючого ж рівня оплати праці значного прошарку зайнятого населення України як основного джерела його доходів нині вистачає, головним чином, на засоби існування, але аж ніяк не на розширене інвестування у людський розвиток.

Фундаментальною базою підвищення якості іноваційно-інновативного потенціалу населення є освітній капітал. Відтак, в умовах істотних зрушень, спричинених процесами глобалізації світової економіки та іншими глибинними перетвореннями сьогодення, перед Україною постає завдання створення такого інституціонального середовища, яке б забезпечувало вищу якість освітньої системи. Його вирішення неможливе без залучення підтримки державних та недержавних фінансових інститутів.

Чинна система фінансування освіти містить відбиток радянської доби. Тоді рівень освіти населення, забезпечуючи отримання низки важливих досягнень геополітичного характеру, був значною конкурентною перевагою. До позитивних сторін функціонування тодішнього освітнього сектору слід віднести: доволі високий рівень фінансового забезпечення (близько десятої частини національного доходу); практична безоплатність освітніх послуг для населення; розгалуженість мережі професійно-технічних закладів, їх тісний зв'язок із виробництвом; дієвість для осіб, які працюють, вечірньої та заочної форм навчання; плановість системи підвищення кваліфікації. Вузівська підготовка характеризувалася розміром стипендії, який забезпечував

мінімальні потреби її отримувача, а державні скерування гарантували працевлаштування за фахом відповідно до отриманої кваліфікації.

Теперішня система фінансування освіти певною мірою зазнала лише модифікації. Структурно-функціональні характеристики освітньої діяльності та незначні обсяги капіталовкладень у модернізацію її інфраструктури свідчать про консервативність державної політики і невизначеність її бюджетних пріоритетів. Система фінансування освіти, на жаль, не стимулює розвиток освітнього потенціалу, а лише на певному рівні підтримує існуючу освітню діяльність. Це призводить до загального зниження якості навчання, яке набуває ознак занепаду. Особливо загострилася проблема якості та результативності підготовки у закладах вищої освіти. Українське суспільство визнало ефекти зовнішнього незалежного оцінювання випускників середньоосвітніх закладів освіти і вбачає доцільність атестації якості вузівської освіти, залучення роботодавців до вироблення змісту освіти, розвитку університетської науки, демонополізації її системи управління і впровадження задля створення простору думки і творчості реальної академічної свободи викладача і студента, кадрової та фінансової автономії вишів. Тим паче, що євроінтеграційні устремління України передбачають відкритість економіки та суспільства.

Окреслені проблеми фінансування інноваційного ЛК мають теоретичне й прикладне значення, оскільки їх вирішення вимагає поглибленого наукового обґрунтування шляхів вирішення й практичної реалізації конструктивних розробок.

1. Козарезенко Л. В. Реформування податку на додану вартість в аспекті підвищення рівня розвитку людського потенціалу в Україні / Л. В. Козарезенко // Наукові праці НДФІ. – 2014. – Вип. 1. – С. 139-147. 2. Мельничук Д. П. Людський капітал, рівень та якість життя населення: взаємозв'язок пріоритетів / Д. П. Мельничук // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 5. – С. 339-345.

Гвоздь М.Я.

Національний університету «Львівська політехніка

КРАУДФАНДИНГ ЯК СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ КОШТІВ ДЛЯ ФІНАНСУВАННЯ СТАРТАП-ПРОЕКТІВ

На сьогодні в Україні спостерігається активізація суспільства в площині інноваційної діяльності, розвитку технологій, генерації креативних ідей, розробленні стартап-проектів, спрямована на покращення соціально-економічних процесів. Проте, для матеріалізації цих ідей потрібні кошти. Альтернативними варіантами залучення коштів може бути отримання гранту, пошук інвестора або одержання банківського кредиту. Всі ці методи являють собою довгу і складну процедуру та супроводжуються високим ступенем ризику. Тому, на жаль, за таких умов більшість проектів залишалися на рівні ідей, нереалізованими. Ці передумови призвели до виникнення нової сучасної форми фінансування стартап-проектів – краудфандингу, що базується на добровільному зборі фінансових ресурсів через Інтернет від великої кількості людей-однодумців.

Наукові дослідження практичних аспектів краудфандингу показують, що його становлення розпочалося ще у 1949 р., тобто задовго до появи самого його визначення. Краудфандинг виник в США і був спрямований на підтримку некомерційних проектів – мистецьких або благодійних, які не могли б бути реалізованими без фінансової підтримки. Проте із розвитком комп'ютерно-інформаційних технологій термін набував більшої популярності, його почали використовувати стартапери як інструмент